

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

“Затверджено”

декан факультету педагогічної
освіти

_____ Роман ПЕТРИНА
« _____ » _____ 20__ р.

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ
З ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
для здобуття ступеня «магістр»
за спеціальністю 014 «Середня освіта»

Розглянуто і затверджено
на засіданні кафедри ТіМФК
протокол № ____ від ____ 2021 р.
Зав.каф. _____ Іванна БОДНАР

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Комплексний державний іспит має на меті виявити рівень теоретичних знань і практичних навичок, набутих студентами під час навчання за освітньо-кваліфікаційним ступенем «магістр». До змісту комплексного державного іспиту включено завдання з дисциплін: «Теорія і методика фізичного виховання», «Інноваційні педагогічні технології у фізичному вихованні», «Диференційоване фізичне виховання», «Формування культури рухової активності», «Професійна діяльність фахівця фізичної культури», «Методи наукових досліджень у фізичному вихованні та спорті».

Теоретичні знання:

- законодавчі та програмно-нормативні засади системи фізичного виховання;
- теоретико-методичні основи організації фізичного виховання у закладах вищої освіти;
- зміст, засоби та методи фізичного виховання студентської молоді та осіб різних вікових категорій;
- основи планування, педагогічного контролю та обліку навчального процесу з фізичного виховання у закладах вищої освіти;
- поняття про загальні засади інклюзивної освіти;
- особливості організації навчання в умовах інклюзивної освіти;
- особливості проведення уроків фізичної культури в школі з інклюзивним навчанням;
- поняття інноваційних педагогічних технологій;
- особливості проведення інноваційних, сюжетних, інтегрованих уроків;
- складові фахової готовності та професійної майстерності учителя фізичної культури до проведення інноваційного уроку;
- умови використання мультимедійного обладнання та нестандартного обладнання у фізичному вихованні;
- підходи до диференційованого фізичного виховання;
- особливості диференційованого фізичного виховання з урахуванням віку, статі, фізичного розвитку, фізичної підготовленості, типів темпераменту;
- особливості фізичного виховання з урахуванням стану здоров'я;
- дозування та підбір засобів фізичного виховання при різних захворюваннях;
- детермінанти рухової активності на рівні макро- і мікросередовища;
- різновиди моніторингу і способи оцінювання рухової активності;
- параметри рухової активності, рекомендованої для здоров'я провідними міжнародними центрами для осіб різного віку;
- характеристику параметрів якості життя та значення рухової активності у встановлення високої якості життя;
- засади використання міжнародних опитувальників для визначення рівня рухової активності та якості життя;
- вплив рухової активності на фізичне, психічне та соціальне здоров'я людини;
- основні поняття педагогічної культури, педагогічної майстерності, педагогічної творчості вчителя фізичної культури;
- зміст, завдання, мету, потреби професійного зростання, сутність педагогічних здібностей вчителя фізичної культури;
- сучасні інноваційні технології у фізичному вихованні та головні аспекти передового педагогічного досвіду;
- форми й засоби підвищення професійної кваліфікації в системі післядипломної освіти;
- кваліфікаційні рівні та вимоги до атестації вчителя фізичної культури;
- структуру і головні напрями професійно-педагогічного самовдосконалення;
- визначення актуальних проблем розвитку фізичного виховання та спорту, критеріїв вибору напрямку наукового дослідження;
- усвідомлення необхідності використання наукових методів у фізичному вихованні та спорті;

- вивчення питань планування, організації і проведення наукового дослідження (застосування загальнонаукових теоретичних методів, соціологічних методів, педагогічного спостереження, педагогічного експерименту, супутніх методів наукового дослідження);
- вивчення особливостей використання методів математико-статистичної обробки отриманих емпіричних результатів;
- вивчення вимог щодо оформлення та апробації результатів досліджень в галузі педагогіки, фізичного виховання та спорту.

Практичні вміння:

- аналізувати, узагальнювати і розповсюджувати передовий досвід, систематично підвищувати свою професійну кваліфікацію;
- вирішувати теоретичні та практичні проблемні завдання з використанням сучасних методів наукового пізнання;
- здійснювати науково-дослідну та методичну роботу, орієнтуватись в спеціальній науково-педагогічній літературі згідно профілю підготовки;
- організовувати спортивно-масову та фізкультурно-оздоровчу роботу в різних ланках фізичного виховання;
- планувати, організовувати і здійснювати роботу з фізичного виховання, проведення навчальних і тренувальних заходів та спортивних змагань з студентською молоддю, особами різних вікових категорій та з обмеженими фізичними можливостями;
- використовувати технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі;
- використовувати отримані знання при проведенні уроків в школі з інклюзивним навчанням;
- володіти технологією оцінювання результатів інклюзивного навчання;
- формувати в підопічних систему знань і свідому потребу в систематичних заняттях з фізичного виховання та здорового способі життя;
- творчо використовувати отримані знання при вирішенні педагогічних, навчально-виховних, науково-методичних завдань із застосуванням інноваційних педагогічних технологій;
- аналізувати, узагальнювати та застосовувати інноваційні й інтерактивні методи, нестандартне та мультимедійне обладнання під час проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів; систематично підвищувати свою професійну кваліфікацію;
- керувати інноваційною діяльністю педагога в сучасних умовах;
- оцінювати і аналізувати рівень фізичного розвитку і фізичної підготовленості;
- планувати, організовувати і здійснювати роботу з фізичного виховання з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти;
- аргументовано пропагувати здоровий спосіб життя;
- використовувати апробовані методи оцінювання рівня рухової активності та якості життя людини; аналізувати рівень рухової активності осіб різного віку;
- складати рекомендації щодо підвищення рівня рухової активності з врахуванням соціально-демографічних чинників;
- обґрунтувати сутність, спільні й відмінні риси у поняттях «педагогічна культура», «професійна майстерність», «педагогічна майстерність», «педагогічна творчість», «педагогічні здібності»;
- об'єктивно оцінювати власний рівень педагогічної техніки, педагогічної майстерності, сформованість комунікативних здібностей;
- володіти технікою вербальної та невербальної комунікації;
- конструювати власне педагогічне спілкування, керуючись знаннями його правил та особливостей, шляхів долаання труднощів, уникнення бар'єрів спілкування, використовуючи різні елементи педагогічних стилів у залежності від цілей спілкування;
- організовувати педагогічну взаємодію з учнями, іншими педагогічними працівниками, батьками;
- запобігати педагогічним конфліктам, моделювати педагогічно доцільне розв'язання конфліктної ситуації, знаходити оптимальну стратегію взаємодії у конфліктній ситуації;
- використовувати інноваційні технології та елементи передового педагогічного досвіду в системі фізичного виховання школярів;
- планувати й займатися професійним самовдосконаленням;

- комплексно добирати взаємодоповнюючі методи та засоби проведення наукового дослідження, адекватні поставленим завданням, що застосовуються у дослідженнях з теорії та методики фізичного виховання;
- аналізувати отриману науково-методичну інформацію, уміти дослідницьким шляхом вирішувати практичні питання, розробляти рекомендації стосовно корекції навчально-виховного процесу закладів загальної середньої освіти;
- коректно представляти результати власних наукових досліджень у вигляді магістерської роботи, наукових статей, тез доповідей тощо.

ПРОГРАМУ склали: доцент, к.фіз.вих. Римар О.В., доцент, к.фіз.вих. Маланчук Г.Г.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ

Рівні компетенції	Бали	Критерії
I. Початковий	0-34	У відповіді студент не продемонстрував знання основного програмного матеріалу; не орієнтується в питаннях програми; не знає основної літератури.
	35-60	У відповіді студент суттєві недоліки в знаннях основного програмного матеріалу; недостатньо орієнтується в питаннях програми; допустив принципові помилки; допустив помилки при формуванні основних положень відповіді; частково засвоїв програмний матеріал.
II. Середній	61-67	У відповіді студент продемонстрував знання основного програмного матеріалу, але допустив окремі помилки при формуванні основних положень відповіді; не повністю засвоїв програмний матеріал.
III. Достатній	68-74	Студент продемонстрував знання програмного матеріалу; засвоїв основну літературу; дещо неправильно побудував відповідь, допустив непослідовність у викладенні матеріалу, не підкреслив ключові моменти.
	75-81	Студент продемонстрував знання програмного матеріалу; засвоїв основну літературу; правильно побудував відповідь, але допустив логічну непослідовність у викладенні матеріалу, або не підкреслив ключові моменти.
IV. Високий	82-89	У відповіді студент продемонстрував знання програмного матеріалу; продемонстрував здатність до аналізу узагальнення ключових положень та знання основної літератури, поверхневі знання у додатковій літературі.
	90-100	У відповіді студент продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу; продемонстрував здатність до творчого аналізу узагальнення ключових положень та знання основної й додаткової літератури.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ «ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»

II.1. Теоретико-методичні основи фізичного виховання дорослого населення

1. Законодавче і нормативне забезпечення та планування процесу фізичного виховання дорослого населення:

законодавчі основи фізичного виховання дорослого населення; нормативні основи фізичного виховання дорослого населення; технологія розробки планів фізичного виховання дорослого населення.

2. Основи управління процесом фізичного виховання дорослих:

етапи фізичного розвитку людини; психофізіологічна характеристика дорослих; цілі та стратегія управління процесом фізичного виховання дорослих.

3. Завдання, основні напрямки та організаційні форми фізичного виховання дорослого населення:

мета та завдання фізичного виховання дорослого населення; основні напрямки фізичного виховання дорослого населення; організаційні форми фізичного виховання дорослого населення.

4. Особливості методики навчання та вдосконалення техніки фізичних вправ дорослих. Реалізація загальних, методичних принципів фізичного виховання та принципів побудови занять в процесі фізичного виховання у роботі з дорослим населенням:

формування мотивації до рухової активності та фізкультурних знань у дорослих; особливості методики фізичного виховання осіб першого та другого зрілого віку; особливості методики фізичного виховання осіб похилого та старшого віку; реалізація принципів фізичного виховання в роботі з дорослими.

5. Особливості методики розвитку і підтримання рівня розвитку фізичних якостей дорослих:

особливості розвитку фізичних якостей в перший період зрілого віку; особливості розвитку фізичних якостей в другий період зрілого віку; особливості розвитку фізичних якостей в старшому віці; особливості розвитку фізичних якостей в похилому віці.

6. Контроль у фізичному вихованні дорослого населення:

значення контролю у фізичному вихованні дорослих; контрольні якісні показники фізичної культури дорослих; лікарсько-педагогічний контроль у фізичному вихованні дорослих; самоконтроль у фізичному вихованні дорослих; градація рівнів фізичного стану дорослих.

7. Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичному вихованні:

Класифікація фітнес програм; структура і зміст фітнес програм; фітнес програми засновані на видах рухової активності аеробної спрямованості; фітнес програми засновані на оздоровчих видах гімнастики; фітнес програми засновані на видах рухової активності силової спрямованості; фітнес програми засновані на поєднанні оздоровчих видів гімнастики і занять силової спрямованості; аквафітнес.

8. Мета, завдання та основи організації процесу фізичного виховання студентів закладів вищої освіти:

Мета і завдання фізичного виховання студентів. Організація навчального процесу з фізичного виховання в навчальних відділеннях закладів вищої освіти. Особливості організації і змісту роботи кафедри фізичного виховання закладів вищої освіти. Актуальні проблеми з фізичного виховання у закладів вищої освіти України..

9. Планування і контроль процесу фізичного виховання у закладах вищої освіти:

Документи планування процесу фізичного виховання у закладах вищої освіти. Архітектоніка базової програми з фізичного виховання. Педагогічний контроль у процесі фізичного виховання студентів. Форми та методи педагогічного контролю у процесі фізичного виховання студентів.

10. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів:

Завдання професійно-прикладної фізичної підготовки студентів. Характеристика умов праці майбутніх спеціалістів та вимоги до їх фізичної підготовленості. Професіограма. Засоби професійно-прикладної фізичної підготовки. Форми організації професійно-прикладної фізичної підготовки студентської молоді.

II.2. Основи інклюзивної освіти

1. Історія розвитку освіти осіб з особливими потребами:

Аспекти змін в освіті осіб з особливими потребами. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія розвитку освіти осіб з особливими потребами в Україні. Сучасний період розвитку освіти осіб з особливими потребами. Міжнародне та українське законодавство в галузі інклюзивної освіти.

2. Загальні засади інклюзивної освіти:

Методологічна основа інклюзивної педагогічної науки. Основні категорії інклюзивної педагогічної науки. Інклюзивна освіта в системі педагогічних наук. Міжпредметні зв'язки інклюзивної освіти.

Особливості розвитку особистості.

3. Організація навчання в умовах інклюзивної освіти:

Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими потребами. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

4. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання:

Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання. Оцінювання результатів навчання. Об'єкти оцінювання. Функції оцінювання. Методи оцінювання. Організаційні форми оцінювання. Принципи оцінювання. Прийоми оцінювання. Формувальне оцінювання. Методи формувального оцінювання. Портфоліо як інструмент оцінювання. Додаткові освітні послуги в інклюзивному освітньому середовищі. Види психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових занять (послуг).

5. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі:

Адаптації на рівні методів навчання. Адаптації на рівні оцінки. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями зору. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з синдромом дефіциту уваги та гіперактивності (СДУГ). Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями слуху. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями мовлення. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з розладами аутистичного спектра (РАС). Загальні рекомендації щодо навчання та розвитку дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР).

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

«ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ»

1. Поняття про «інновації», ключові терміни навчального спецкурсу:

Поняття про «інновацію», чинники, що впливають на впровадження інновацій у навчально-виховний процес. Основні поняття інноваційних педагогічних технологій. Інноваційні підходи в оцінюванні навчальних досягнень учнів. Інноваційні підходи щодо формування мотивації до занять фізичною культурою.

2. Інновації та інноваційна діяльність загальноосвітніх навчальних закладів у сфері фізичної культури:

Інновації та інноваційна діяльність загальноосвітньої школи. Інноваційна програма фізкультурно-оздоровчої роботи в школах, її структура, мета та стратегії. Сучасний урок фізичної культури як засіб реалізації інноваційних педагогічних технологій.

3. Технологія фізичного виховання дітей М. Єфименка:

Концептуальні засади інноваційної технології з фізичного виховання дітей дошкільного віку М. Єфименка. Педагогічні принципи інноваційної технології Єфименка «Театр фізичного розвитку та оздоровлення. Етапи формування рухів в «Театрі фізичного розвитку та оздоровлення» дітей дошкільного віку в технології М. Єфименка. Особливості змісту технології фізичного виховання дітей.

4. Інноваційні види рухової активності в гуртковій роботі:

Передумови впровадження інноваційних видів рухової активності у гурткову роботу. Оздоровчі види гімнастики у гуртковій роботі як елемент інноватики.

5. Інноваційні підходи до укладання навчальних програм з фізичного виховання у загальноосвітній школі:

Чинники, що спонукали до введення інноваційних підходів до укладання навчальних програм з фізичного виховання.

Інноваційні підходи навчальної програми з фізичної культури, що ґрунтується на принципі варіативності

Компетентнісний підхід до укладання навчальних програм з фізичного виховання.

Реалізація ключових компетентностей Європейського Союзу під час уроку з фізичної культури.

6. Новітні варіативні модулі навчальної програми з фізичної культури:

Навчальна програма з фізичної культури, що ґрунтується на принципі варіативності як новітній підхід у фізичному вихованні України. Інноваційні варіативні модулі навчальної програми як засіб формування інтересу до фізичного виховання школярів. Фістбол, корфбол, флорбол, петанк та хортинг – новітні варіативні модулі навчальної програми з фізичної культури школярів.

7. Всеукраїнський конкурс «Інноваційний урок фізичної культури та урок фізичної культури з елементами футболу» - фахова майстерність учителя фізичної культури:

Положення про проведення Всеукраїнського конкурсу: мета, завдання, структура проведення конкурсу. Етапи проведення конкурсу та особливості у кожному із етапів. Обов'язки організаційного комітету конкурсу та суддівської бригади. Вимоги щодо оформлення документації на інноваційний урок. Критерії оцінювання інноваційного конкурсного уроку.

8. Міжпредметні зв'язки на уроках фізичної культури. Інтегрований урок фізичної культури. Підготовка учителя до проведення інноваційних конкурсних уроків:

Міжпредметні зв'язки на заняттях з фізичної культури. Інтегровані (бінарні) уроки фізичної культури.

Методичні рекомендації щодо підготовки до інноваційних конкурсних уроків: вибір теми та класу; співпраця учня та вчителя до підготовки інноваційних уроків; мультимедійне забезпечення уроків; оформлення спортивної зали.

9. Інноваційна діяльність педагога:

Особливості та сутність інноваційної педагогічної діяльності.

Дослідницька діяльність сучасного педагога як інноваційна діяльність педагогічного досвіду.

Різновиди педагогічного досвіду та їхня характеристика: передовий, новаторський, зразковий педагогічний досвід.

10. Управління інноваційною діяльністю педагога:

Поняття про антиінноваційні бар'єри у педагогічній діяльності вчителя. Типи психологічних бар'єрів активного неприйняття нововведень. Методики подолання анти інноваційних бар'єрів. Управління інноваційною педагогічною діяльністю. Функції контролю за управлінською інноваційною діяльністю. Функції контролю за управлінською інноваційною діяльністю. Параметри педагогічного аналізу інноваційної діяльності вчителя. Критерії оцінювання інноваційного потенціалу педагогічного колективу.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ «ДИФЕРЕНЦІЙОВАНЕ ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ»

1. Підходи до диференційованого фізичного виховання:

Зумовленість і значення диференційованого фізичного виховання. Поняття про диференціацію та диференційований підхід у фізичному вихованні. Чинники, що впливають на диференційований підхід у фізичному вихованні. Диференціація та індивідуалізація у фізичному вихованні. Підходи до диференційованого фізичного виховання. Критерії диференціації.

2. Особливості фізичного виховання дітей різної статі і віку:

Особливості соматичних характеристик чоловіків і жінок. Фізіологічні статеві відмінності дівчат і хлопців. Особливості фізичного виховання у менструальні фази як специфіка жіночого організму. Функціональні відмінності статевого диморфізму. Серцево-судинна система.

3. Особливості фізичного виховання дітей різної статі і віку:

Особливості фізичного виховання дівчат з урахуванням статевих морфофункціональних відмінностей. Особливості фізичного виховання з учнями молодшого шкільного віку. Особливості фізичного виховання з учнями середнього шкільного віку. Особливості фізичного виховання з учнями старшого шкільного віку.

4. Особливості фізичного виховання школярів різного фізичного розвитку і фізичної підготовленості:

Вікова динаміка розвитку фізичних якостей. Особливості фізичного виховання школярів різного фізичного розвитку і фізичної підготовленості. Диференційоване фізичне виховання з урахуванням рівня фізичного розвитку. Природна динаміка розвитку фізичних якостей у школярів з різним рівнем біологічного віку. Відмінності фізичного виховання дітей різного біологічного віку.

5. Соціальні детермінанти диференціації фізичного виховання:

Поняття гендеру. Фемінність, маскуліність, андрогенність. Гендерна диференціація у фізичному вихованні дітей. Результат гендерного виховання на уроках фізичної культури. Поведінкові фактори здоров'я дітей і підлітків: гендерні відмінності. Фізична активність дітей і підлітків. Ставлення школярів до фізичного виховання з урахуванням гендерних особливостей.

6. Диференційоване фізичне виховання з урахуванням психологічних особливостей:

Критерії поділу школярів на групи з урахуванням властивостей нервової системи. Характеристика груп. Педагогічні прийоми роботи і учнями зі «слабкоюю» і «сильною» нервовою системою. Педагогічні прийоми роботи з учнями з інертною і рухливою нервовою системою. Характеристика груп дітей з різними типами темпераменту. Особливості фізичного виховання з урахуванням темпераменту.

7. Фізичне виховання школярів різних медичних груп під час інтегративних уроків фізичної культури:

Відмінності побудови й методики інтегративних уроків з фізичного виховання для школярів різних медичних груп. Методичні рекомендації щодо застосування методів та засобів під час інтегративного уроку фізичної культури. Дозування фізичного навантаження на інтегративних уроках з учнями різних медичних груп. Періоди фізичного виховання учнів спеціальної медичної групи.

8. Мета, завдання, принципи інтегративного фізичного виховання школярів I-III груп здоров'я:

Мета, завдання, принципи фізичного виховання школярів, що мають вади у стані здоров'я та скеровані до різних медичних груп. Умови ефективної реалізації інтегративного ФВ. Специфічні принципи інтегративного фізичного виховання.

9. Порівняльна характеристика показників фізичного і психофізичного розвитку, рухової активності, ставлення до фізичного виховання представників різних медичних груп:

Порівняльна характеристика показників фізичного розвитку представників різних медичних груп. Порівняльна характеристика показників психічного розвитку представників різних медичних груп. Порівняльна характеристика показників рухової активності представників різних медичних груп. Порівняльна характеристика ставлення до фізичного виховання представників різних медичних груп.

10. Особливості фізичного виховання при різних захворюваннях:

Особливості методики фізичного виховання учнів із захворюваннями серцево-судинної системи. Методичні рекомендації щодо удосконалення уроків фізичної культури для учнів серцево-судинної системи. Особливості методики фізичного виховання учнів із захворюваннями дихальної системи. Методика занять з учнями спеціальної медичної групи, які мають захворювання органів травлення, порушення обміну речовин, нервово-психічні захворювання. Особливості методики занять з учнями, які страждають від неврозів. Особливості проведення уроків з учнями, які мають вади зорової сенсорної системи. Особливості методики занять із фізичного виховання з учнями, які мають порушення опорно-рухового апарату.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ «ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ»

1. Загальна характеристика здоров'я та якості життя українського населення в контексті загальних світових тенденцій:

Поняття якості життя та здоров'я. Моделі якості життя (Торонтська, ВООЗ). Значення здоров'я в структурі якості життя населення. Роль здоров'я у становленні високої якості життя населення. Неінфекційні хвороби як основна причина захворюваності та смертності в світі. Причини низької тривалості життя в Україні та світі. Характеристика параметрів якості життя українського населення. Особливості оцінювання якості життя осіб різного віку відповідно до міжнародних стандартів. Структура, характеристика та засади використання анкет PedsQL, SF-36.

2. Рухова активність: детермінанти на рівні макро- і мікросередовища, моніторинг і оцінювання:

Рухова активність – визначення і оцінювання. Фізична підготовленість. Дефіцит рухової активності і сидячий спосіб життя. Рухова активність, рекомендована для здоров'я. Рекомендації провідних світових центрів. Рівень рухової активності в Європі. Моніторинг і оцінювання рівня рухової активності. Способи та засоби оцінювання рухової активності. Співвідношення між моніторингом і оцінюванням. Індикатори моніторингу та їх вимірники. Вплив на здоров'я рівня рухової активності та фізичної підготовленості – результати довготривалих досліджень. Транспорт і рухова активність. Безпека на дорогах як детермінанта рухової активності. Містобудування, архітектура і рухова активність. Доступність об'єктів і можливості для рухової активності. Кримінальна ситуація як перешкода для високого рівня рухової активності. Шкільне середовище, робота та можливості підвищення рівня рухової активності.

3. Рухова активність і соматичне здоров'я різних груп населення:

Рекомендації ВООЗ щодо рівня рухової активності. Попередження розвитку неінфекційних захворювань та передчасної смертності за допомогою достатнього рівня рухової активності. Рухова активність і попередження ожиріння. Причини надлишкової маси, що пов'язані з рівнем рухової активності. Рухова активність і подолання болюспини. Рухова активність і сповільнення остеопорозу. Підвищення рівня рухової активності як спосіб профілактики захворюваності та зниження рівня витрат на лікування та соціальний догляд осіб літнього віку. Міжнародні

проекти спрямовані на поліпшення фізичного здоров'я шляхом підвищення рівня рухової активності осіб різного віку.

4. Рухова активність і психічне здоров'я різних груп населення:

Механізми впливу рухової активності на когнітивні здібності людини. Психічні захворювання та їх кореляція з фізичним здоров'ям. Вплив рухової активності на поліпшення психічного компонента якості життя.

5. Рухова активність і соціальне здоров'я різних груп населення:

Гарвардське пролонговане дослідження рівня життя. Використання оздоровчо-рекреаційних технологій для запобігання асоціальній поведінці. Програма “Одинадцять для здоров'я” F-11 (Міжнародна федерація футбольної асоціації – ФІФА). Програма “Баскетбол опівночі”. Проект “Kickz”. Проект “Чесна гра”. Роль оздоровчо-рекреаційних технологій у формуванні соціальних зв'язків. Чемпіонати світу серед безпритульних. Перспективи використання фізкультурно-оздоровчих технологій для підвищення освітнього рівня населення та вирішення проблем працевлаштування.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

«ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ФАХІВЦЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ»

1. Соціальна роль учителя фізичної культури:

Сутність поняття «учитель фізичної культури», його соціальна роль. Основні завдання сучасного вчителя фізичної культури, які впливають із вимог нормативно-директивних документів освітньої галузі. Характеристика особистих якостей учителя.

Сутність поняття «педагогічні функції». Характеристика функцій: дидактична, розвивальна, виховна, оздоровча, конструктивна, організаційна, комунікативна. Вимоги та професіограма вчителя фізичної культури.

Учитель фізичної культури як організатор процесу фізичного виховання у співпраці з батьками і шефами, службами охорони здоров'я, педагогічним колективом, державними і громадськими спортивними організаціями, дитячими громадськими організаціями, учнівським колективом, з ДЮСШ, клубами тощо.

2. Педагогічна культура учителя фізичної культури:

Сутність поняття «педагогічна культура». Основні складники педагогічної культури: наукова і загальна ерудиція, педагогічна майстерність, прагнення до самовдосконалення, культура спілкування, культура мовлення, педагогічна етика, духовне багатство.

Шляхи формування педагогічної культури вчителя: постійна спрямованість до самовдосконалення (педагогічного, методичного, морального, духовного); грані педагогічної культури (культура спілкування, духовне багатство, педагогічна етика, любов до дітей, педагогічний такт, професійна підготовленість, культура мовлення, світогляд, наукова ерудиція); єдність знань, методичних умінь, мовної культури, особистих якостей, педагогічної техніки, такту й оптимізму.

3. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури. Педагогічна техніка, її компоненти:

Сутність поняття «педагогічна майстерність», складові педагогічної майстерності: знання, педагогічні здібності, педагогічний такт, педагогічна техніка, культура мовлення, методична майстерність, особисті якості, педагогічний оптимізм, їхня характеристика. Критерії та рівні педагогічної майстерності: елементарний, базовий, досконалий, творчий.

Педагогічні здібності, їхня характеристика: дидактичні, організаторські, комунікативні, перцептивні, науково-пізнавальні, емоційна стійкість, спостережливість, педагогічний оптимізм.

Сутність поняття «педагогічна техніка», її основні компоненти: культура зовнішнього вигляду, постава, одяг, зачіска, міміка, пантоміміка, емоційна виразність, культура педагогічного спілкування, вміння слухати, ставити запитання, аналізувати, розуміти інших, встановлювати контакти, зацікавлювати, саморегуляція.

Сутність поняття «педагогічна комунікація». Педагогічні функції комунікації: інформаційна, пізнавальна, експресивна, управлінська. Компоненти професійно-педагогічної комунікативності вчителя: наявність стійкої потреби в систематичному спілкуванні з дітьми в найрізноманітніших сферах; взаємодія загальнолюдських та професійних показників комунікативності; емоційне задоволення на всіх етапах спілкування; наявність здібностей до педагогічної комунікації, набуття комунікативних навичок та вмінь.

Спеціальні якості комунікативності вчителя: знання, навички, вміння, комунікативний характер. Складові невербальної та вербальної комунікацій, їхня характеристика. Імідж учителя фізичної культури.

4. Культура педагогічного спілкування:

Сутність поняття «педагогічне спілкування». Завдання педагогічного спілкування: психологічний контакт з учнями; пізнавальний пошук; виховне й педагогічне спілкування; міжособистісні стосунки в колективі; подолання скутості, сором'язливості; виявлення і врахування індивідуальних рис учня; розвиток особистих якостей.

Функції педагогічного спілкування: пізнання людьми одне одного; обмін інформацією; організація діяльності; обмін ролями, співчуття, самоутвердження. Структура педагогічного спілкування: моделювання майбутнього спілкування, безпосередня організація спілкування, керівництво спілкуванням, аналіз ситуації педагогічного спілкування.

Поняття про «бар'єри спілкування», ускладнення, які виникають у процесі спілкування, їхня характеристика. Правила педагогічного спілкування.

5. Педагогічний конфлікт у професійній діяльності. Розв'язання та усунення педагогічних конфліктів:

Сутність поняття «конфлікт», його риси. Структура, сфера, динаміка педагогічного конфлікту. Види шкільних конфліктів. Міжособистісні конфлікти у педагогічному колективі та їхні різновиди: фахові конфлікти; конфлікти сподівань; конфлікти особистісної несумісності.

Причини конфліктів: матеріально-технічні, ціннісно-орієнтаційні, фінансово-організаційні, управлінсько-особистісні, соціально-демографічні, соціально-психологічні. Класифікація конфліктів. Стили поведінки вчителя в конфліктній ситуації: суперництво, уникнення, пристосування, співробітництво, компроміс. Запобігання конфліктам. Основні методи вирішення конфліктів: метод інтроспекції; метод логічного аналізу; метод посередництва; «урегулювання», «затухання», «подолання» конфлікту.

6. Педагогічна творчість учителя фізичної культури:

Сутність поняття «педагогічна творчість». Основні компоненти педагогічної творчості та їхня характеристика. Передумови педагогічної творчості учителя фізичної культури. Основні аспекти творчості: процесуально-результативний, соціальний, особистісний.

Етапи, закони, принципи формування педагогічної творчості вчителя. Творчість як передумова авторитету, його різновиди. Характеристика справжнього авторитету та псевдоавторитету.

7. Адаптація молодого вчителя фізичної культури до навчального закладу:

Сутність поняття «адаптація», її структура. Чинники, які поглиблюють адаптаційні труднощі. Сутність понять «переадаптація», «деадаптація», «реадаптація», «дисадаптація», їхні характерні ознаки. Особливості адаптації молодого вчителя фізичної культури до педагогічного та учнівського колективу.

8. Самоосвіта учителя фізичної культури як засіб підвищення його педагогічної майстерності:

Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі післядипломної освіти. Методична робота у підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Основні форми методичної роботи в школі: індивідуальні форми та колективні форми методичної роботи, їхня характеристика.

Сутність поняття «атестація педагогів». Різновиди атестацій: чергова і позачергова атестації, особливості проведення атестацій. Професійні рівні вчителя фізичної культури, їхні особливості. Вимоги до присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань.

Сутність поняття «самоосвіта», її основні принципи: цілісності, діяльності, мобільності, самореалізації, самоорганізації. Професійна рефлексія у самовдосконаленні педагога. Сутність поняття «професійна рефлексія», її типи.

Основні компоненти самостійної діяльності: стартовий інтелектуальний потенціал; мотиви формування безперервної освіти; навички самостійного оволодіння знаннями; уміння розумової діяльності; уміння самоорганізації пізнавальної діяльності. Основні концептуальні положення самоосвітньої діяльності вчителя. Вимоги та етапи професійного самовдосконалення вчителя.

9. Підвищення кваліфікації та атестація вчителя фізичної культури:

Посадові обов'язки вчителя фізичної культури. Загальні положення. Вчитель, як завідуючий спортивним залом. Знання та уміння учителя фізичної культури для вирішення педагогічних завдань. Атестація вчителя фізичної культури. Типове положення про атестацію педагогічних працівників (Наказ МОН України № 930/06.10.2010 р.). Мета та принципи атестації. Перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників (Кабінет Міністрів, від 20015 р.). Рішення атестаційних комісій та порядок їх оскарження. Модель вчителя-майстра.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

«МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ТА СПОРТІ»

1. Логіка побудови наукового дослідження. Аналіз структури наукової роботи:

Значення наукових досліджень у фізичному вихованні та спорті. Схема наукового дослідження. Аналіз літератури і практики. Вибір теми та визначення завдань, методів дослідження, розробка гіпотези та плану дослідження. Підбір досліджуваних. Організація умов проведення дослідження. Підготовка помічників експериментатора. Оформлення документації. Основні вимоги до написання обґрунтування наукової роботи.

2. Методологія наукових досліджень у фізичному вихованні та спорті:

Загальнонаукові (теоретичні) методи наукових досліджень. Класифікація (групування) специфічних методів дослідження у фізичному вихованні. Методи організації навчально-виховної роботи у дослідних групах. Опитування, як метод збору первинної соціологічної інформації.

3. Емпіричні методи наукового дослідження. Педагогічні тестування:

Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення. Інші емпіричні методи дослідження. Педагогічні тестування.

4. Метод педагогічного спостереження:

Педагогічне спостереження як метод дослідження. Загальні спостереження. Окремі (тематичні) спостереження. Програми спостережень. Характерні ознаки педагогічних спостережень. Позитивні та негативні риси педагогічного спостереження як методу наукового дослідження. Особливості проведення педагогічних спостережень у практиці фізичного виховання.

5. Метод педагогічного експерименту:

Педагогічний експеримент, як метод наукового дослідження, експериментальні чинники. Експериментальні фактори. Супутні фактори. Зрівнювані фактори. Спонтанні фактори. Види педагогічного експерименту. Модельний педагогічний експеримент. Лабораторний педагогічний експеримент. Абсолютний та порівняльний педагогічний експеримент. Етапи педагогічного експерименту.

6. Математико-статистична обробка результатів дослідження:

Роль математичної статистики у розв'язанні завдань фізичного виховання та спорту. Обґрунтування вибору контингенту та кількості досліджуваних. Основні параметри математичної статистики.

7. Технологія оформлення наукової роботи:

Загальні відомості про наукові роботи. Структура і зміст наукової роботи. Літературне оформлення наукової роботи. Загальні вимоги до структури та змісту висновків до розділів та загальних висновків. Загальні вимоги до оформлення табличного матеріалу і рисунків, до оформлення посилань та reference, до оформлення додатків.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ «ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»

1. Мета та завдання фізичного виховання дорослого населення. Основні напрямки фізичного виховання дорослого населення.
2. Кондиційне тренування. Структура кондиційного тренування.
3. Форми фізичного виховання студентів закладів вищої освіти та їх взаємозв'язок у послідовному формуванні фізичної культури майбутнього фахівця.
4. Методичні особливості проведення навчальних занять в основному навчальному відділенні.
5. Методичні особливості проведення навчальних занять в спортивному навчальному відділенні.
6. Особливості організації заняття з фізичного виховання у студентів спеціального навчального відділення. Організація процесу фізичного виховання студентів з послабленим здоров'ям у закладах вищої освіти.
7. Основні напрямки діяльності кафедри фізичного виховання у закладах вищої освіти.
8. Специфіка професійної діяльності викладача кафедри фізичного виховання у закладах вищої освіти.
9. Характеристика документів планування, що регламентують процес фізичного виховання у закладах вищої освіти. Архітектура програми з фізичного виховання.
10. Методи педагогічного контролю, що використовуються в процесі фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти. Самоконтроль у фізичному вихованні студентів.
11. Мета і завдання фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти. Характеристика завдань, які вирішуються у процесі фізичного виховання студентів закладів вищої освіти.
12. Основні завдання команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Складу команди психолого-педагогічного супроводу.
13. Функції асистента учителя в освітньому процесі.
14. Обов'язки покладені на асистента дитини під час інклюзивного навчання.
15. Роль батьків у команді психолого-педагогічного супроводу.

«ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ»

1. Поняття про «інновацію», чинники, що сприяють упровадженню інновацій у навчально-виховний процес.
2. Основні поняття інноваційних педагогічних технологій. Майстер-клас і стер-клас – інноваційні методи формування педагогічної майстерності.
3. Спільні та відмінні риси інноваційного уроку з фізичної культури та традиційного. Інноваційні методи навчання, інтерактивні технології навчання, інноваційні підходи.
4. Міжпредметні зв'язки під час уроку фізичної культури як інноваційний підхід формування знань школярів.
5. Характеристика Фітбол-гімнастики. Характеристика Слайд-аеробіки, Характеристика Джампінгу.
6. Класифікація інновацій в освіті. Роль та значення інноваційних методів навчання.
7. Характеристика аеробіки, степ-аеробіки, аквааеробіки, дубль-аеробіки, спінбайк-аеробіки.

8. Навчальна програма з фізичної культури, що ґрунтується на принципі варіативності як новітній підхід у фізичному вихованні України. Готовність педагога до інноваційної педагогічної діяльності.
9. Фістбол – новітній варіативний модуль навчальної програми з фізичної культури школярів. Його характеристика та особливості.
10. Корфбол – новітній варіативний модуль навчальної програми з фізичної культури школярів. Його характеристика та особливості.
11. Флорбол – новітній варіативний модуль навчальної програми з фізичної культури школярів. Його характеристика та особливості.
12. Петанк – новітній варіативний модуль навчальної програми з фізичної культури школярів. Його характеристика та особливості.
13. Хортинг – новітній варіативний модуль навчальної програми з фізичної культури школярів. Його характеристика та особливості.
14. Чирлідінг – новітній варіативний модуль навчальної програми з фізичної культури школярів. Його характеристика та особливості.
15. Новаторський педагогічний досвід. Його сутність та значення для формування педагогічної майстерності учителя фізичної культури.

«ДИФЕРЕНЦІЙОВАНЕ ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ»

1. Зумовленість диференційованого фізичного виховання. Значення диференційованого фізичного виховання.
2. Критерії поділу контингенту школярів на однорідні групи для диференціації навчального матеріалу програми.
3. Диференціація фізичного виховання за біологічними ознаками: стать, біологічний вік, функціональні показники у стані відносного спокою та під час дозованого навантаження, фізичний стан та ін.
4. Диференціація фізичного виховання відповідно до особливостей фізичного розвитку (довжина тіла, маса тіла, соматотип тощо).
5. Диференціація фізичного виховання відповідно до рівня фізичної підготовленості: рівня розвитку фізичних якостей, провідні та відстаючі фізичні якості.
6. Диференціація фізичного виховання відповідно до соматичного здоров'я.
7. Вікова динаміка розвитку фізичних якостей.
8. Відмінності у змісті занять фізичними вправами дівчат і хлопців.
9. Мета і завдання інтегративного фізичного виховання.
10. Формування медичних груп. Особливості методики фізичного виховання учнів підготовчої та спеціальної медичних груп із захворюваннями серцево-судинної та дихальної системи.
11. Методика занять з учнями підготовчої та спеціальної медичних груп, які мають захворювання органів травлення, порушення обміну речовин, нервово-психічні захворювання.
12. Особливості методики занять із фізичного виховання з учнями, які мають порушення опорно-рухового апарату.
13. Особливості фізичного виховання школярів після перенесених захворювань.
14. Порівняйте показники рухової активності представників різних медичних груп.
15. Назвіть відмінності підготовчої, основної, заключної частин уроку фізичної культури для школярів спеціальної медичної групи.

«ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ»

1. Загальна характеристика здоров'я українського населення в контексті загальних світових тенденцій.
2. Поняття якості життя та здоров'я. Моделі якості життя (Торонтська модель, модель ВООЗ).
3. Значення здоров'я в структурі якості життя населення. Роль здоров'я у встановленні високої

якості життя населення.

4. Неінфекційні хвороби як основна причина захворюваності та смертності всвіті. Причини низької тривалості життя в Україні та світі.
5. Загальна характеристика якості життя українського населення в контексті загальних світових тенденцій
6. Рухова активність – визначення і оцінювання.
7. Рухова активність рекомендована для здоров'я.
8. Дефіцит рухової активності і малорухомий спосіб життя.
9. Способи та засоби оцінювання рухової активності.
10. Вплив на здоров'я рівня рухової активності та фізичної підготовленості.
11. Шкільне середовище та можливості підвищення рівня рухової активності.
12. Рухова активність і попередження ожиріння.
13. Рухова активність і психічне здоров'я.
14. Роль оздоровчо-рекреаційних технологій у формуванні соціальних зв'язків.
15. Використання оздоровчо-рекреаційних технологій для формування соціальних зв'язків та запобігання асоціальній поведінці. (програма “Баскетбол опівночі”, проект “Kickz”, проект “Чесна гра”).

«ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ФАХІВЦЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ»

1. Завдання педагогічного спілкування: психологічний контакт з учнями; пізнавальний пошук; виховне й педагогічне спілкування; міжособистісні стосунки в колективі; подолання скутості, сором'язливості; виявлення і врахування індивідуальних рис учня; розвиток особистих якостей.
2. Сутність понять «переадаптація», «дезадаптація», «реадаптація», «дисадаптація», їхні характерні ознаки.
3. Структура педагогічного спілкування: моделювання майбутнього спілкування, безпосередня організація спілкування, керівництво спілкуванням, аналіз ситуації педагогічного спілкування.
4. Характеристика педагогічних функцій: дидактична, розвивальна, виховна, оздоровча, конструктивна, організаційна, комунікативна.
5. Сутність поняття «інновації», «інноваційний потенціал педагога». Основні критерії педагогічних інновацій: новизна, оптимальність, результативність та ефективність, можливість творчого застосування в масовому досвіді.
6. Учитель фізичної культури як організатор процесу фізичного виховання у співпраці з батьками, адміністрацією ЗЗСО, службами охорони здоров'я, педагогічним колективом, державними і громадськими спортивними організаціями, дитячими громадськими організаціями, учнівським колективом, з ДЮСШ, клубами тощо.
7. Правила педагогічного спілкування.
8. Основні складники педагогічної культури: наукова і загальна ерудиція, педагогічна майстерність, прагнення до самовдосконалення, культура спілкування, культура мовлення, педагогічна етика, духовне багатство.
9. Надання методичної допомоги класним керівникам з організаційного забезпечення гімнастики перед уроками, фізкультхвилинками на уроках, рухливими перервами тощо.
10. Складові педагогічної майстерності: знання, педагогічні здібності, педагогічний такт, педагогічна техніка, культура мовлення, методична майстерність, особисті якості, педагогічний оптимізм, їхня характеристика.
11. Педагогічні здібності, їхня характеристика: дидактичні, організаторські, комунікативні, перцептивні, науково-пізнавальні, емоційна стійкість, спостережливність, педагогічний оптимізм.
12. Основні компоненти педагогічної техніки: культура зовнішнього вигляду, постава, одяг, зачіска, міміка, пантоміміка, емоційна виразність, культура педагогічного спілкування, уміння

слухати, ставити запитання, аналізувати, розуміти інших, встановлювати контакти, зацікавлювати, саморегуляція.

13. Основні методи вирішення конфліктів: метод інтроспекції; метод логічного аналізу; метод посередництва; «урегулювання», «затухання», «подолання» конфлікту

14. Сутність поняття «самоосвіта», її основні принципи: цілісності, діяльності, мобільності, самореалізації, самоорганізації.

15. Педагогічні функції комунікації: інформаційна, пізнавальна, експресивна, управлінська. Спеціальні якості комунікативності вчителя: знання, навички, вміння, комунікативний характер. Складові невербальної та вербальної комунікацій, їхня характеристика.

«МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ТА СПОРТІ»

1. Значення наукових досліджень у фізичному вихованні та спорті.
2. Схема педагогічного наукового дослідження. Принципи побудови наукового дослідження.
3. Формулювання теми та актуальності наукового дослідження. Визначення об'єкта та предмета дослідження.
4. Постановка мети та визначення завдань наукового дослідження. Вибір методів дослідження.
5. Педагогічні спостереження, як метод наукового дослідження. Види педагогічних спостережень.
6. Особливості проведення педагогічних спостережень у фізичному вихованні і спорті. Програма педагогічного спостереження.
7. Педагогічний експеримент, як метод наукового дослідження. Програма педагогічного експерименту.
8. Організація педагогічного експерименту. Види педагогічного експерименту.
9. Соціологічні методи досліджень у фізичному вихованні та спорті.
10. Опитування, як метод збору педагогічної і первинної соціальної інформації.
11. Види анкет. Особливості складання анкет. Класифікація питань.
12. Педагогічні методи досліджень розвитку рухових якостей.
13. Методи досліджень стану і функціональних можливостей організму.
14. Загальні вимоги до оформлення табличного матеріалу і рисунків, до оформлення посилань та reference, до оформлення додатків.
15. Загальні вимоги до структури та змісту висновків до розділів та загальних висновків.

Література:

Основна

1. Боднар І. Диференційоване фізичне виховання : навч. посіб. / Іванна Боднар. - Львів : ЛДУФК, 2017. - 197 с <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/15661>
2. Боднар І. Інтегративне фізичне виховання школярів різних медичних груп : моногр. / Іванна Боднар. - Л. : ЛДУФК, 2014. – 300 с. - ISBN:978-966-2328-74-5 <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/3763>
3. Боднар І. Р. Теорія, методика та організація фізичного виховання учнів у спеціальній медичній групі : навч. посіб. / І. Р. Боднар. – Л. ЛДУФК, 2013. – 170 с. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/3751>
4. Бріскін Ю.А. Спорт інвалідів у міжнародному спортивному русі. – Львів: Край, 2006. – 346с.
5. Вільчковський Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку.- Л.: ЛОНМІО, 1998.- 336 с.
6. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч.посіб. – Суми: ВДТ «Універсальна книга», 2004. – 428 с.

7. Електронний репозитарій ЛДУФК
<http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5246>
8. Здорова школа: аспекти моніторингу : навч. посіб. / Олена Шиян, Юлія Павлова, Ліліана Кудрик, Наталія Сороколіт, Оксана Микитюк ; за наук. ред. Олени Шиян. – Л. : Кольорове небо, 2013. – 122 с.
9. Линець М.М. Основи методики розвитку фізичних якостей.- Л.: Штабар, 1998.- 117 с.
10. Майер В. І. Програма для спеціальної медичної групи (5-9 класи) / Майер В. І., Деревянко В. В. - Київ, 2008. - 56 с. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5247>
11. Маланчук Г. Г. Педагогічна практика у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах для глухих дітей : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту] / Маланчук Г. Г., Грибовська І. Б. – Л. : ЛДУФК, 2011. - 136 с. – ISBN 978-966-2328-18-9. (Гриф МОНМС України).
12. Москаленко Н. В. Теоретико-методичні засади інноваційних технологій в системі фізичного виховання молодших школярів : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2009. 42 с.
13. Мухін В.Н. Фізична реабілітація. Підручник для студентів ВНЗ фізичного виховання і спорту. К: Олімпійська література, 2000.-423 с.
14. Основи фізичного виховання у системі здоров'язбереження студентської молоді : Навч. посіб. з фіз. виховання для студ. ВНЗ / Н.Н. Завидівська, О.В. Ханікянц. – Л. : Укр. технології, 2010. – 216 с. (Гриф МОН України).
15. Особливості фізичного виховання при різних захворюваннях : лекція з навчальної дисципліни «Диференційоване фізичне виховання» Боднар І., [Сороколіт Н.](http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/19930)
<http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/19930>
16. Оцінювання фізичної підготовленості та здоров'я різних груп населення : монографія / [Боднар І. Р., Виноградський Б. А., Павлова Ю. О., Ріпак М. О., Дух Т. І., Стефанишин М. В.]. - Львів : ЛДУФК, 2018. - 132 с
<http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/19444>
17. Павлова Ю. Оздоровчо-рекреаційні технології та якість життя людини : монографія / Юлія Павлова. – Львів : ЛДУФК, 2016. – 356 с.
18. Полатайко Ю.О. Фізичне виховання школярів у спеціальних медичних групах. – Івано-Франківськ: Плай, 2004. – 161 с.
19. Римар О. В. Спорт неповносправних: історія та сучасність. - Львів, 2001. - 56 с.
20. Римар О.В. Оцінювання рівня фізичної підготовленості учнів старших класів / О.В. Римар, А.В. Соловей // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – 2013. – № 2. – С. 180-186.
21. Римар О.В. Оцінка силових та швидко-силових якостей учнів середнього шкільного віку / О.В. Римар, О.В. Ханікянц // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова : зб. наукових праць; за ред. О.В.Тимошенка. – Київ, 2020. – Випуск 3К (123) 20. – С. 364 – 371.
22. Справочник по детской лечебной физкультуре / Под ред. М.И.Фонарёва. – Ленинград: Медицина, 1983. – 360 с.
23. Сороколіт Н. Ставлення учителів фізичної культури до освітніх нововведень реформи "Нова українська школа" / Наталія Сороколіт // Спортивна наука України. – 2018. – № 6(88). – С. 53–59. – Режим доступу : <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/852/821>
24. Теорія і методика фізичного виховання : підруч. для студ. вищ. навч. закладів фіз. виховання і спорту : в 2 т. / під ред. Т. Ю. Круцевич. – К. : Олімпійська література, 2008. – Т. 1. – 391 с.
25. Теорія і методика фізичного виховання : підруч. для студ. вищ. навч. закладів фіз. виховання і спорту : в 2 т. / під ред. Т. Ю. Круцевич. – К. : Олімпійська література, 2008. – Т. 2.

– 367 с.

26. Турчик І. Х. Формування громадських та соціальних компетентностей в учнів засобами фізичного виховання / Турчик І. Х., Сороколіт Н. С., Цюпак Б. // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2020. – Вип. 1 (121). – С. 102–107.
27. Фізична культура : програма для спеціальних медичних груп загальноосвітніх навчальних закладів І ступеня (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист №1/11-5812 від 05.10.2005)
28. Фізичне виховання і здоров'я : навч. посібник / авт. кол. : О.Д. Дубогай, Н.Н. Завидівська, О.В. Ханікянц та ін. ; за заг. ред. О. Д. Дубогай. – К. : УБС НБУ, 2012. – 271 с. ISBN978-966-484-151-8. (Гриф МОНМС України).
29. Чудная Р.В. Адаптивное физическое воспитание. – К.: Наукова думка, 2000. – 358с.
30. Шиян Б.М. Методика фізичного виховання школярів. - Л.: Світ, 1993.- 160с.
31. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. – Т.: Навчальна книга – Богдан, 2001.- Ч.1. – 272 с.
32. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. -Т.: Навчальна книга – Богдан, 2002. – Ч.2.– 248 с.
33. Москаленко Н.В. Фізичне виховання молодших школярів: Монографія. – Дніпропетровськ: Інновація, 2007. – 252 с.
34. Томенко О. А. Теоретико-методологічні основи неспеціальної фізкультурної освіти учнівської молоді : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / О. А. Томенко. – Київ, 2012. – 36 с.
35. Теоретико–методичні основи оздоровчого фітнесу : навч.посіб. / Ю.Беляк, І. Грибовська, Ф. Музика [та ін.]. – Львів : ЛДУФК, 2018. – 208 с.
36. Пангелова Н. Е. Теоретико-методичні засади формування гармонійно розвиненої особистості дитини дошкільного віку в процесі фізичного виховання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Н. Е. Пангелова. – Київ, 2014. – 37 с.
37. Кругляк О. Я. Від гри до здоров'я нації. Рухливі ігри, естафети на уроках фізичної культури : метод. посіб. / О. Я . Кругляк, Н. П. Кругляк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2000. – 80 с.
38. Круцевич Т. Ю. Контроль в физическом воспитании детей, подростков и юношей : учеб. пособие / Т. Ю. Круцевич, М. И. Воробьев. – Киев : Полиграф-експрес, 2005. – 195 с.
39. Куценко Т. В. Стан властивостей психофізіологічних функцій у дітей молодшого шкільного віку : автореф. дис. ... кандидата біол. наук : [спец.] 03.00.13 «Фізіологія людини і тварин» / Т. В. Куценко. – Київ, 2000. – 18 с.
40. Дубогай О. Фізкультура як складова здоров'я та успішного навчання дитини / О. Дубогай. – Київ : Шк. світ; Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.
41. Інтеграція пізнавальної і рухової діяльності в системі навчання і виховання школярів. / Дубогай О. Д., Пангелов Б. П., Фролова Н. О., Горбенко М. І.– Київ, 2001. – 151 с.
42. Швай О. Д. Педагогічні аспекти управління руховою активністю молодших школярів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення”/ Швай О. Д. ; Волин. держ. ун-т імені Лесі Українки. – Луцьк, 2000. – 22 с.
43. Шестерова Л. Є. Вплив рівня активності сенсорних функцій на удосконалення рухових здібностей школярів середніх класів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Шестерова Л. Є. ; Харк. держ. акад.. фіз. культури. – Х., 2004. – 20 с.

44. Сергієнко Л. П. Практикум з теорії та методики фізичного виховання / Л. П. Сергієнко. – Х. : ОВС, 2017. – 271 с.
45. Сергієнко Л. Тестування рухових здібностей школярів / Леонід Сергієнко. – К. : Олімпійська література, 2001. – 438 с.
46. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Фізична культура. 10–11 класи / Т. Ю. Круцевич, С. М. Дятленко, І. Х. Турчик, Н. С. Кравченко, С. М. Чешейко, О. М. Лакіза, Д. В. Деменков // Фізичне виховання в школі. – 2015. – № 4. – С. 10 – 15.
47. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Фізична культура. 5–9 класи / Т. Ю. Круцевич, Л. А. Галенко, В. В. Деревянко, С. М. Дятленко, А. І. Ільченко, Н. С. Кравченко, І. Х. Турчик, С. М. Чешейко // Фізичне виховання в школі. – 2018. – № 5. – С. 3–11.
48. Москаленко Н. В. Інноваційні технології у фізичному вихованні школярів : навч. посібн. / Н. В. Москаленко, О. О. Власюк, І. В. Степанова, О. В. Шиян. – Д. : Інновація, 2011. – 238 с.
49. Мосійчук Л. В. Формування комплексної системи навчально-тренувальних завдань у фізичному вихованні школярів (на прикладі підлітків 13–14 років) : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Мосійчук Л. В. ; ЛДІФК. – Л., 2004. – 23 с.
50. Круцевич Т. Ю. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення : навч. посіб. / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня. – К. : Олімп. л-ра, 2010. – С.56–58.

Допоміжна література

51. Bodnar, I., Petryshyn, Y., Solovei, A., Rymar, O., Lapychak, I., Shevtsiv, U., Ripak, M., Yaroshyk, M. & Sorokolit, N. (2016). Health complaints and well-being complaints among secondary school children. *Journal of Physical Education and Sport*. (16), Supplement Issue 3, 905-909. DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2016.03142>
52. Bodnarchuk, O., Rymar, O., Solovey, A. & Malanchuk, H. (2018). The interaction of school and family in physical education of first grade students. *Journal of Physical Education and Sport* (18), Supplement issue 2, 1092-1098. DOI : <https://doi.org/10.7752/jpes.2018.s2163>
53. Bodnarchyk O. N., Stefanyshyn V. M., Malanchuk G. G. Dynamic of primary school age pupils' physical fitness / Bodnarchyk O. N., Stefanyshyn V. M., Malanchuk G. G. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - 2017. - № 4. - С. 152-156. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7852>
54. Ding, D., Del Pozo Cruz, B., Green, M., & Bauman, A. (2020). Is the COVID-19 lockdown nudging people to be more active: a big data analysis. *British Journal of Sports Medicine*, 54(20), 1183-1184. DOI : [10.1136/bjsports-2020-102575](https://doi.org/10.1136/bjsports-2020-102575)
55. Moskalenko, N., Bodnar, I., Sorokolit, N., Rymar, O. & Solovey, A. (2020). Analysis of Attitudes to educational reforms in Ukraine of Physical Education teachers and primary education teachers. Society. Integration. Education: proceedings of the International Scientific Conference. May 22th–23th, 2, 119-129. DOI : <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol2.4846>
56. Zavydivska, O., Zavydivska, N., Khanikiants, O. & Rymar, O. (2017). The paradigm of health maintenance at Higher Education Institutions as an Important Component of Human Development in Terms of Modernity. *Journal of Physical Education and Sport*. (17), Supplement Issue 1, 60-65. DOI : <https://doi.org/10.7752/jpes.2017.s1009>.
57. Rymar, O., Solovey, A., Sorokolit, N., Shevtsiv, U. & Matviiv, V. (2020). Tools for children fitness in the physical education of primary school pupils. Society. Integration. Education: proceedings of the International Scientific Conference. May 22th–23th, 3, 540–551. DOI: <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol3.4852>.
58. The Effectiveness of Zumba Kids Implementation into Physical Education of Elementary School Pupils / Olga Rymar, Nataliya Sorokolit, Alla Solovey, Marta Yaroshyk, Olena

Khanikiants // Society. Integration. Education: proceedings of the International Scientific Conference. – May 28th–29th, 2021. – Vol. 2 . – P. 548–557. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2021vol2.6187>.

59. Сороколіт Наталія. Компетентнісний підхід у фізичному вихованні / Наталія Сороколіт // The XIV International Science Conference «Current issues of science and education», 2021. – С. 146–152.

60. Zavydivska, O., Zavydivska, N., Khanikiants, O. & Kovalchuk, V. (2018). Features of professional training of hr-managers: the ability to create a health-oriented environment in the organization. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*. – 2018. – 18 Supplement issue (2), Art 160, pp. 1072 – 1078. DOI : <https://doi.org/10.7752/jpes.2018.s2160>

61. Чорнобай В. Методика телеподометрії для дослідження кінематичних характеристик технічної підготовленості легкоатлетів / Віталій Чорнобай, Володимир Конестяпін, Олена Ханікянц, Михайло Сапронов // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2003. – Вип. 7, т. 3. – С. 305 – 309.

62. Ханікянц О.В. Атлетична гімнастика як засіб профілактики порушень постави студентської молоді / Олена Ханікянц, Володимир Максим // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. праць Волинського національного університету ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. П. Козібродський. – Луцьк : 2012. – №1 (17). – С. 108 – 112.

63. Zavydivska N. Features of free time pedagogy in the conditions of health preserving study of students / N. Zavydivska, O. Zavydivska, O. Khanikiants // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Серія: Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини : [зб. наук. пр.]. – Кам'янець-Подільський, 2019. – Вип. 13. – С. 15–22.

64. Ханікянц О.В. Особливості організації та проведення занять із фізичного виховання зі студентами спеціальних медичних груп / О.Ханікянц // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал. – Суми : 2011. № 8 (18). – С. 300 – 307.

65. Ханікянц О.В. Аналіз структури спеціальної фізичної підготовленості стрибунів у висоту / Олена Ханікянц // Спортивний вісник Придніпров'я. – Дніпропетровськ: ДДФКС, 2004. – № 7. – С. 24 – 27.

66. Завидівська Н.Н. Реорганізація системи фізичного виховання студентів вищої школи: проблеми й перспективи / Н. Завидівська, О. Ханікянц // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. праць Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. Я. Індика. – Луцьк : 2016. – №1 (33). – С. 51 – 56.

67. Ханікянц О.В. До проблеми формування толерантного середовища на уроках фізичної культури в умовах впровадження інклюзивної освіти в Україні / Ханікянц О.В., Римар О. В., Семенова Н. В. // Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність. Матеріали II Міжнародної наукової конференції. 26-27 червня 2020 р., м. Дніпро. / Наук. ред. О. Ю. Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. – С. 360 – 363.